

Växjö kommun
utbildningsforvaltningen@vaxjo.se

2022-11-29

1 (21)

Dnr-2022:7054

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Kalvsviks skola i Växjö kommun.

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Kalvsviks skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Kalvsviks skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla uppföljning och analys av verksamheten i syfte att leda och styra skolans utveckling.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärare behöver under ledning av rektorn utveckla elevernas delaktighet genom att synliggöra syftet och regelbundet planera undervisningen tillsammans med eleverna.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med skolans personal utveckla gemensamma strategier i arbetet för att skapa studiero på skolan.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna ytterligare förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och omdömen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 29 maj 2023 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2022:7054) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Kalvsviks skola leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn visserligen följer upp kunskapsresultat och värdegrundsarbete på skolenheten men att lärares förutsättningar och genomförande av undervisning i begränsad omfattning följs upp. Granskningen visar vidare att rektorn i viss mån leder och styr ett jämställdhetsarbete men att rektorns pedagogiska ledning är otydlig vilket begränsar förutsättningarna för samverkan och kommunikation med lärarna. Skolinspektionen ser ett utvecklingsbehov inom samtliga granskade områden men bedömer att det som i första hand bör prioriteras är rektorns uppföljning och ledning av verksamheten.

Uppföljning och analys

Granskningen visar att rektorn visserligen följer upp och analyserar kunskapsresultat och värdegrundsarbete på skolenheten men att lärares förutsättningar och genomförande av undervisningen i begränsad omfattning följs upp. Av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsan samt av inskickad dokumentation framgår att uppföljningen av kunskapsresultat och värdegrundsarbete under läsåret i huvudsak sker genom digitala möten i elevhälsoteamet (EHT) för samtliga tre skolenheter i rektorsområdet. Vidare framkommer att kunskapsresultat även följs upp och analyseras på utvecklingsdagar vid terminsstart, studiedagar och utvärderingsdagar i slutet av läsåret samt på personalmöten. Värdegrundsarbetet följs upp genom trygghetsvandringar, enkäter, klass- och elevråd. Rektorn berättar vidare att hen får kännedom om nuläget i verksamheten genom ledningsgrupp för skolenheterna samt i dialog med lärare och via kommunikation med vårdnadshavare i individuella elevärenden på skolenheten. Rektorn berättar att hen är delaktig i kollegiala diskussioner i olika forum som leds av förstelärare inom rektorsområdet KaTäVe (Kalvsviks, Tävelsås och Vederslövs skolor) på en övergripande nivå, men hen har däremot inte detaljkännedom om undervisningen på den aktuella skolenheten. Även elevhälsan berättar att rektorns ansvar för tre skolenheter gör att rektorn har begränsade förutsättningar att följa upp arbetet på skolenheten och enligt såväl lärare som representanter från elevhälsan finns ett behov av att träffa rektorn oftare på plats. Lärare berättar att rektorn inte har gjort några regelbundna besök eller lektionsobservationer på skolenheten utan att besöken som rektorn gör endast är korta och sporadiska. Rektorn berättar att det är svårt att besöka skolan eftersom det inte finns tillgång till arbetsrum på skolan samt att rektorn inte har kunnat hitta en regelbunden mötestid som passar för lärarna. Rektorn berättar dock att regelbundna skol- och lektionsbesök är en viktig del för att skapa kännedom om nuläget i verksamheten och att fler regelbundna besök på skolenheten planeras för läsåret.

Granskningen visar vidare att rektorn har initierat några utvecklingsåtgärder utifrån en analys av resultaten på skolenheten. Av inskickad dokumentation samt intervjuer med såväl rektorn och lärare som elevhälsan framkommer att en lägre måluppfyllelse i läsförståelse har uppmärksammats. Rektorn berättar att det behövs mer stöd för lärarna men att elevhälsan konsulteras för handledning samt att en av lärarna har extra läsning med elever. Det finns ingen speciallärare på skolenheten och av lärarintervju framgår att extra stöd i läsförståelse av organisatoriska skäl ofta ges efter skoldagens slut. Detta försvårar arbetet då eleverna ofta är trötta. Vidare berättar rektorn om en åtgärd som vidtagits kopplat till elevernas läsförståelse då en lärare på en annan skolenhet har påbörjat en fortbildning i en lässatsning som senare ska spridas vidare genom kollegialt lärande till lärarna på Kalvsviks skola. Rektorn berättar också att arbetet med skolbiblioteket är en insats för att öka elevernas läsförståelse och motivation. Eleverna i årskurs 3 besöker skolbiblioteket i Vederslövs skola, skolbibliotekarien åker till Kalvsviks skola för lektionsbesök och vaktmästaren kör regelbundet ut med böcker till skolenheten. Rektorn berättar vidare att elevinflytandet i rektorsområdet har diskuterats i kollegiet och att en utvecklingsåtgärd som rektorn vidtagit är att förstelärare detta läsår har i uppdrag att besöka och stödja elevråden på alla tre skolenheterna i rektorsområdet i syfte att stödja de enskilda skolenheternas arbete med att utveckla elevinflytande i verksamheten.

Jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn i viss mån leder och styr ett jämställdhetsarbete på skolenheten och att jämställdhetsarbetet ingår som en integrerad del i arbetet med värdegrunds- och diskrimineringsfrågor. Såväl rektorn som representanter för elevhälsan berättar att rektorsrådets trygghetsteam har arbetat fram material gällande värdegrund och bland annat jämställdhet och lärare berättar att även om det inte finns något uttalat strategiskt arbete med jämställdhet på skolenheten så finns jämställdhetsmål med i värdegrundsarbetet. Rektorn uppger i inskickad dokumentation att skillnader utifrån kön även diskuteras i samband med planen mot diskriminering och kränkande behandling och på personalmöten samt i arbetet med ordningsregler och i det pedagogiska arbetet. Enligt rektorn har det inte framkommit skillnader i förutsättningar för flickor och pojkar varken i enkäter eller på elevråd och rektorn betonar att arbetet med genusperspektiv ska ingå i ordinarie undervisning och inte endast som punktinsatser. Rektorn säger vidare att personalen är väl medvetna om genusfrågor och lyfter också fram att de uppmärksammar arbetet mot diskriminering genom FN-dagen på skolan och att planen mot diskriminering och kränkande behandling är ett viktigt dokument i arbetet med jämställdhet. Rektorn berättar vidare att en diskussion om hur pojkar och flickor behandlas förs på personalmöten och i ledningsgrupp. Skolan har identifierat att flickorna på Kalvsviks skola har lägre kunskapsresultat än pojkarna men rektorn konstaterar att skolenheten har väldigt få elever och att det därför är svårt att dra generella slutsatser utifrån elevunderlaget.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn visserligen har en fungerande organisation med forum för samverkan och kollegialt lärande men att rektorn inte har varit närvarande för att leda och följa upp arbetet på skolenheten. Av intervjuer med lärare framgår att skolenhetens pedagogiska ledning är otydlig vilket begränsar möjligheterna för samverkan och kommunikation mellan lärare och ledning både inom skolenheten och med andra skolenheter. Visserligen har lärarna möjlighet till samverkan och kollegialt lärande i KaTäVe genom elevhälsomöten samt utvecklingsgrupper vilket oftast sker digitalt, men lärarna beskriver ändå arbetet på skolenheten som isolerat och att stödet från ledningen är begränsat. Enligt rektorn är det svårt att hitta personalresurs för den tid som lärarna behöver till att samverka, bland annat på grund av skolenhetens geografiska avstånd till tätort. Rektorn berättar vidare att det under lång tid funnits en negativ kultur på skolan och att det finns ett behov av att utveckla kommunikationen mellan lärarna, men även mellan lärare och ledning. Rektorn berättar att det finns en tydlig målsättning att öka samverkan mellan de tre skolenheterna i rektorsområdet. Enligt representanter för elevhälsan finns det bra förutsättningar för lärarna att kontakta specialpedagogen antingen genom EHT-möten eller direkt via telefon eller mail samt att elevhälsan agerar snabbt vid signaler som kommer in. När det gäller skolans arbets- och förhållningssätt berättar rektorn att hen skapat en digital plattform där all aktuell information för medarbetare ska finnas med rutiner och elevhälsoplaner, men att allt ännu inte är på plats. Vad gäller stödet för obehöriga lärare framgår av intervjuer med lärare att det finns stöd från behöriga kollegor, men enligt lärarna finns ingen planerad introduktion eller stöd i detta arbete från ledningen. Rektorn berättar dock att hen kopplar ihop obehöriga lärare med behöriga och att hen inte hört att det skulle vara några svårigheter med att obehöriga lärare ges stöd av behöriga kollegor.

Granskningen visar vidare att rektorns uppföljning av att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen är begränsad. Lärarna på Kalvsviks skola är visserligen delaktiga i det kollegiala lärandet som leds av förstelärare från en annan skolenhet i rektorsområdet och som sker i samverkan med de andra skolenheterna vid exempelvis elevhälsomöten samt i utvecklingsgrupper med fokus på digitalisering i undervisningen. Förra läsåret fanns ett kollegialt lärande med fokus på tillgängliga lärmiljöer. Lärare berättar vidare att planeringen av olika forum fungerar bra, men att rektorn sällan är närvarande och någon lärare menar att det inte är rektorn som leder utvecklingsarbetet genom dessa möten. Lärare berättar att de inte upplever att rektorn följer upp om det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen och att rektorn enbart får kännedom om undervisningen i den utsträckning som lärare eller vårdnadshavare informerar rektorn.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla uppföljning och analys av verksamheten i syfte att tydligare leda och styra skolans utveckling.

Skolinspektionens granskning visar att rektorns ansvar för tre skolenheter ger begränsade förutsättningar för rektorn att få en god kännedom om och nulägesbild av verksamheten på skolenheten. Rektorn följer visserligen kontinuerligt upp elevernas måluppfyllelse och har i organisationen delegerat utvecklingsarbete till förstelärare i utvecklingsgrupper inom rektorsområdets skolenheter, men rektorn har begränsad kännedom om undervisningen och arbetet i verksamheten. Skolinspektionens granskning visar också att rektorns ledning av det pedagogiska arbetet är otydlig eftersom rektorn inte varit närvarande i arbetet på skolenheten.

Enligt 2 kap. 9-10 §§ skollagen har rektorn som pedagogisk ledare ett ansvar för att leda, samordna och utveckla utbildningen och besluta om sin enhets inre organisation. Vidare anges i 4 kap. 4-5 §§ skollagen att rektorn ansvarar för att utbildningen systematiskt och kontinuerligt planeras, följs upp, analyseras och utvecklas. Inriktningen för det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de nationella målen. Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete bör rektorn tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen, analysera om orsakerna framgår tydligt eller om ytterligare uppföljning eller utvärdering behöver genomföras, samt utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och därefter besluta vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.¹ Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef över lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att personalen kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar uppföljningen av verksamheten i syfte att skapa en god grund för att leda och styra utvecklingen av undervisningen. Uppföljningen bör omfatta undervisningens genomförande och de förutsättningar som getts lärarna på skolenheten. En del i detta är att rektorn utvecklar former och metoder för att följa upp undervisningens genomförande. Detta kan exempelvis ske genom strukturerade lektionsobservationer eller genom strukturerade samtal

¹ Skolverket (2015): Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet, s. 31

² Förordningen (SKOLF 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.8 Rektorns ansvar

där lärarna utvecklar undervisningen utifrån planering och utfall. Med utfall menas här de kunskapsresultat som uppnås och hur övriga läroplansmål uppfylls. Genom att skapa sig en bättre nulägesbild av verksamheten kan rektorn också tydligare leda och styra utvecklingen av undervisningen på skolan. Ett framgångsrikt skolledarskap kännetecknas av att rektorn skapar en funktionell och lärande organisation samt att det finns förutsättningar för samverkan som främjar undervisningen och elevernas lärande och utveckling. Skolan behöver också ha tydliga arbets- och förhållningssätt som är kända för all personal och rektorn behöver säkerställa att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att undervisningen i huvudsak är strukturerad och varierad samt innehåller ett aktivt lärarstöd, men att syftet med undervisningen inte alltid tydliggörs för eleverna.

Granskningen visar vidare att lärarna till viss del stimulerar eleverna till lärande och individanpassar undervisningen utifrån elevernas kunskapsutveckling. Granskningen visar också att eleverna ges möjlighet till reflektioner i sitt lärande men att eleverna i begränsad omfattning görs delaktiga i planering av undervisningen tillsammans med lärarna.

Målfokus, variation och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen till viss del är varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Av såväl intervjuer med lärare och elever som lektionsobservationer framgår att undervisningen i huvudsak varierar mellan lärarens genomgång i helklass och elevernas enskilda arbete med uppgifter i läromedlet. På någon av de observerade lektionerna varierar också arbetssätten mellan skapande arbete, sång samt filmvisning. Flera lärare berättar att variation är en viktig del i planeringen av undervisningen samtidigt som någon lärare säger att kvaliteten på undervisningen kan bli sämre med för mycket variation. Eleverna berättar vidare att lärarna är bra på att visa och förklara

uppgifterna på olika sätt vilket även framgår av lektionsobservationer där läraren cirkulerar i klassrummet och visar eleverna i läroboken samt förklarar uppgifter så att eleven kan gå vidare med arbetet. Under de observerade lektionerna uppmärksammar lärarna också elever som inte räcker upp handen för att följa upp att de har förstått uppgiften.

Granskningen visar vidare att undervisningen i huvudsak är strukturerad med ett sammanhängande flöde av aktiviteter, även om lärare inte alltid tydliggör undervisningens syfte för eleverna. Såväl elever som lärare berättar att det finns en grundstruktur i undervisningen där lärarna inleder lektionerna med instruktioner om vad eleverna ska göra på lektionen. Lärarens instruktioner ges både muntligt och skriftligt på tavlan och såväl lärare som elever berättar att instruktionerna ofta varierar mellan elevgrupperna i klassrummet eftersom det är en årskursblandad klass. Lärarna berättar att det kan vara svårt att inkludera syftet med lektionen i undervisningen för eleverna när instruktionerna för olika uppgifter skiljer sig åt mellan årskurserna. Av intervjuer med elever och lärare framgår att lärare oftast inte förklarar för eleverna varför de ska lära sig arbetsområdet utan istället fokuserar på vad eleverna ska göra och hur de ska arbeta. Däremot berättar lärare att om en elev är omotiverad kan läraren ge eleven en hänvisning till att hen behöver lära sig det för att få ett arbete i framtiden. Eleverna berättar vidare att lärarna oftast inte frågar eleverna vad de har lärt sig utan att lektionerna brukar avslutas med att de ska plocka i ordning. Även lärare berättar att avslutningar av lektioner sällan återkopplar till syftet med undervisningen vilket även framgår av de lektioner som Skolinspektionen observerat.

Stimulans och utmaningar i undervisningen utifrån elevernas behov och förutsättningar

Granskningen visar att lärare arbetar med att stärka elevernas självförtroende och motivation att lära genom uppmuntrande kommentarer och genom att ha höga förväntningar på eleverna. På flera av de lektioner som Skolinspektionen observerat ger lärare elever en klapp på axeln som stöd och lärare berättar att de säger till eleverna att "du klarar det". En lärare berättar att de även använder ett måttband för att visuellt förtydliga för eleven att hen faktiskt kommit vidare i arbetet. Eleverna kan också få testa själva innan läraren visar hur en uppgift ska genomföras, i syfte att utmana eleverna att tänka själva först. Lärare berättar vidare att de gjort ett studiebesök på en bondgård som var stimulerande för eleverna i deras kunskapsutveckling. Någon lärare berättar vidare att elever ibland kan ha för höga krav på sig själva och när de inte lever upp till sina egna förväntningar blir detta ett hinder för elevens utveckling. Läraren resonerar då med eleven om att ha rimliga krav på sig själv.

Granskningen visar vidare att undervisningen i huvudsak är anpassad till elevgruppen genom att eleverna arbetar med uppgifter på olika nivåer i läromedel, på surfplattor eller i form av extrapapper. Lärare berättar om hur de utformar skrivuppgifter som eleverna kan arbeta med på olika nivåer, där en del elever behöver stöd av läraren att

formulera en mening medan andra elever skriver en hel sida på egen hand. Någon lärare berättar att eleverna kan få välja mellan olika uppgifter som läraren formulerat, en lite enklare och en lite svårare. Lärare berättar vidare att de inte har någon speciallärare knuten till skolenheten och att arbetet med stöd till enskilda elever därför ofta sker efter skoldagens slut. Klassläraren ger detta stöd, men läraren kan få handledning i form av tips och råd från speciallärare och specialpedagog under EHT-möten en gång i månaden. Såväl elevhälsan, rektorn som lärare berättar att de tillsammans inför detta läsår valt att ändra organisationen och ha en årskursblandad klass på skolenheten för att bättre kunna möta elevernas behov på både individ- och gruppnivå. Eleverna berättar att de arbetar med olika uppgifter i årskurserna, att de ofta delar upp sig i olika lokaler och någon elev berättar att eleverna ibland även kan hjälpa varandra mellan årskurserna. Vidare har ett utvecklingsarbete med tillgängliga lärmiljöer samt ett stödmaterial inom ledning och stimulans bidragit till att lärarna utvecklat arbetet med att göra anpassningar för elevgruppen i form av exempelvis bildstöd, tidshjälpmiddel och bordsskärmar.

Elevernas delaktighet i undervisningen och i sitt eget lärande

Granskningen visar att eleverna ibland ges möjlighet till reflektioner i sitt lärande men att eleverna i begränsad omfattning görs delaktiga i planering av undervisningen tillsammans med lärarna. Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att det förekommer inslag av reflektioner och strategier för elevernas lärande i undervisningen och rektorn berättar om vikten av att eleverna ska känna att de är en del av sitt eget lärande. Lärare berättar exempelvis om återkommande uppgifter i den så kallade måndagsboken där eleverna skriver fritt om olika ämnen. Däremot berättar eleverna att lärarna inte brukar ge dem möjlighet att reflektera över vad de har lärt sig efter en lektion, vilket även framgår av lektionsobservationerna. Rektorn berättar vidare att elevinflytandet har diskuterats i kollegiet och att även om läraren ska vara den tydliga ledaren och undervisa utifrån läroplanens mål så ska eleverna ha inflytande över undervisningen. Rektorn berättar att hen i diskussioner med lärare och elever uppmärksammat att eleverna inte alltid vet att de fått vara med och bestämma. Lärarna ger enstaka exempel på hur eleverna kan ha inflytande över undervisningens form och innehåll, exempelvis berättar en lärare att hen ibland kan höra hur eleverna pratar sinsemellan under tiden de arbetar och då kan läraren få idéer om hur nästa lektion kan planeras. Samtidigt berättar eleverna att lärarna inte brukar fråga hur de vill jobba utan att läraren brukar bestämma det mesta, men att de kan få välja mellan att läsa själva eller parläsa med någon annan, att räkna i boken eller använda surfplattan, och mellan att läsa eller rita när en uppgift är klar.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärare behöver under ledning av rektorn utveckla elevernas delaktighet genom att synliggöra syftet och regelbundet planera undervisningen tillsammans med eleverna.

Skolinspektionens granskning visar att syftet med undervisningen inte görs tydligt för eleverna och även om eleverna ibland är delaktiga i undervisningen genom att de exempelvis har möjlighet att välja mellan två aktiviteter, så framgår det att lärare inte regelbundet planerar undervisningen tillsammans med eleverna. Därmed finns en risk att eleverna inte ges reellt inflytande på undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll.

Av 4 kap. 9 § skollagen framgår att elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Enligt läroplanen har alla lärare ett ansvar för att elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Vidare ska undervisningen bedrivas i demokratiska arbetsformer, förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet samt utveckla deras förmåga att ta personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och att ta ansvar. Läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att se till att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.³

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna under ledning av rektorn aktivt arbetar för att öka elevernas delaktighet genom att tydliggöra syftet med undervisningen samt använda olika metoder för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Lärare som arbetar på ett medvetet och genomgripande sätt med att skapa förutsättningar för delaktighet gör det bland annat genom att tydliggöra syfte och mål med lektionen. Det vill säga de förklarar och samtalar med eleverna om

³ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (LLgr22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar.

varför de ska arbeta med en viss uppgift eller innehåll. Lärare som lyckas ge eleverna reellt inflytande involverar också eleverna redan tidigt i sin planering och de låter även eleverna kontinuerligt utvärdera hur arbetet fortlöper. Utvärdering är särskilt viktigt om undervisningen inte fungerar, så att läraren har möjlighet att förändra upplägg och genomförande i befintlig undervisningsgrupp. När läraren utvärderar undervisningen är det väsentligt att läraren inhämtar elevernas synpunkter om hur undervisningen genomförts med avseende på innehåll, arbetsformer och arbetssätt. Skolinspektionens erfarenheter är att lärare som kontinuerligt låter eleverna utvärdera hur arbetet fortlöper lyckas bättre med att få eleverna att uppleva att de har inflytande.⁴

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att det finns ett medvetet arbete för elevernas trygghet på skolenheten. Granskningen visar vidare att lärare visserligen vidtar åtgärder för att skapa studiero men att det saknas ett systematiskt och strategiskt arbete för att skapa och upprätthålla en lugn studiemiljö på skolenheten.

Arbetet med trygghet

Granskningen visar att det pågår ett medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan genom såväl kartläggning som ett gemensamt förhållningssätt med främjande och förebyggande åtgärder. Av inskickad dokumentation och intervjuer med rektorn, elevhälsan samt lärare framgår att trygghetsteamet kartlägger hur eleverna upplever tryggheten genom en enkät och rektorn berättar att trygghetsteamet utvärderar resultatet från enkäterna som sedan ligger till grund för åtgärder och för skolans plan mot

⁴ Skolinspektionen (2018): Tematisk kvalitetsgranskning. Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen. Skolverket (2015) Delaktighet för lärandet.

diskriminering och kränkande behandling. Lärare berättar att enkäterna exempelvis visat att elever varit otrygga vid omklädningsrum och bussar, men att detta åtgärdats och att eleverna nu uppger att de inte är otrygga. Elevhälsan berättar vidare att den nuvarande rektorn påbörjat ett systematiskt arbete med ett gemensamt trygghetsteam för de tre skolenheterna. Trygghetsteamet har utvecklat ett arbete med värdeord och värdegrundsövningar i kollegiet vilket lärarna använder i arbetet med eleverna. Lärarna på Kalvsviks skola har visserligen inte själva medverkat i trygghetsteams arbete med att ta fram arbetsmaterial och analysera enkätresultat, men rektorn berättar att lärarna ska bli delaktiga i det arbetet under läsåret. Rektorn berättar vidare att gemenskap och trygghet ska genomsyra alla skolor i rektorsområdet. Klass- och elevråd genomförs på skolenheten där eleverna diskuterar trygghet och trivselfrågor och lärarna berättar att de tar upp värdegrundsdiskussioner även på lektioner. Av intervju med eleverna framgår att de är trygga på skolan, att det alltid finns en vuxen ute på rasterna och att det finns rastfaddrar på skolan. Elevhälsan berättar att lärarna arbetar för att eleverna ska känna sig trygga, att eleverna får en trygghet i varandra och att skolan nästan blir som en hemmiljö på en så liten skolenhet. Även lärarna berättar att det finns fördelar med en liten skolenhet gällande trygghet eftersom lärarna är nära eleverna hela tiden och snabbt fångar upp situationer som uppstår. Lärarna berättar vidare att de har kontakt med vårdnadshavare och tycker att eleverna är duktiga på att berätta om en kompis behöver hjälp eller är ledsen samt att frågor kring elevernas upplevelse av trygghet även tas upp på EHT-möten.

Arbetet med studiero

Granskningen visar att lärarna visserligen vidtar åtgärder för att skapa studiero men att det saknas ett systematiskt och strategiskt arbete med studiero på skolenheten. Av intervjuer med lärare och elever samt lektionsobservationer framgår att lärarna delvis har olika förhållningssätt till studiero och att lärare vidtar åtgärder som inte alltid ger effekt. Rektorn berättar att det framkommit signaler om utmaningar i arbetet med att skapa studiero och att ett möte är planerat där detta ska diskuteras. Elever berättar att det kan vara tramsigt på lektioner och att vissa elever inte vill sitta ner och vara tysta. Såväl lärare som elever berättar att lärare säger till när det ska vara tyst i klassrummet men att det inte alltid hjälper och någon gång har läraren fått lyfta tillbaka elever till sina platser. Ibland kan elever få lugna ner sig i grupprummet och missa en hel lektion, men då pratar läraren med eleven efteråt. Lärarna berättar att de ibland kan ha olika toleransnivå vad gäller studiero och att de kan uppleva situationer på olika vis, men att de pratar om det och att de även diskuterat detta med kollegor. Av intervju med elevhälsan och lärare framgår vidare att skolan förra läsåret haft ett utvecklingsarbete för att skapa struktur och tillgängliga lärmiljöer för studiero genom kollegialt lärande tillsammans med lärare från andra skolenheter i rektorsområdet. Det är främst på EHT och klasskonferenser som signaler om problem med studieron kommer och rektorn berättar vidare att lärare då kan erbjudas stöd från såväl den centrala elevhälsan som regionen. Rektorn och lärare berättar att det finns elevinflytande

gällande att skapa ordningsregler och formulera egna klassrumsregler och även eleverna berättar att de är delaktiga i att formulera regler för klassrummet. Såväl lärare som elever berättar också att det finns hjälpmedel i klassrummet som eleverna kan använda sig av. Eleverna kan till exempel arbeta vid ståbordet, det finns klämsaker, sittkuddar och eleverna kan få sitta i ett annat rum och jobba, vilket även framgår av de lektioner som Skolinspektionen observerat.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med skolans personal utveckla gemensamma strategier i arbetet för att skapa studiero på skolan.

Granskningen visar visserligen att lärarna vidtar åtgärder för att skapa studiero, att metoder för en tillgänglig lärmiljö används och att eleverna är delaktiga i att skapa klassrumsregler, men det framgår också att arbetet för att främja en lugn studiemiljö inte är strategiskt och systematiskt.

Enligt 5 kap. 3-5 §§ skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med personalen utvecklar ett gemensamt förhållningssätt med ändamålsenliga åtgärder i arbetet med att skapa studiero. Skolinspektionens erfarenheter visar att om skolan har ett samlat arbete med att utforma ett gemensamt förhållningssätt med ändamålsenliga åtgärder så underlättar detta för de lärare som har svårare att skapa och upprätthålla studiero. Lärarens arbetssätt med att skapa studiero behöver vara strukturerat och systematiskt utifrån en analys av situationen i klassrummet. Det betyder att arbetet behöver vara främjande, förebyggande och långsiktigt och inte enbart fokuserat på att hantera och åtgärda uppkomna ordningsstörningar. Ansvaret för arbetet bör inte heller enbart

hamna på enskilda lärare. Vidare är det av vikt att även eleverna får möjlighet att medverka i framtagandet av strategier för studiero och att dessa kontinuerligt följs upp för att säkerställa att de ger en önskvärd effekt.⁵

Bedömning och betyg

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn i begränsad omfattning följer upp och analyserar bedömningarnas betydelse för avvikelser i omdömen. Granskningen visar också att rektorn ger vissa möjligheter för kvalitetssäkring av bedömningar och omdömen, men att lärare sällan diskuterar bedömningar och att det varierar mellan lärare i vilken utsträckning de använder bedömningsstöd.

Rektorns analys av bedömningar och omdömen

Granskningen visar att rektorn visserligen följer upp och analyserar elevernas måluppfyllelse vilket framgår av området Rektors ledarskap, men analysen av elevernas måluppfyllelse kopplad till lärarnas omdömen och bedömningar är begränsad. Det framgår att rektorn inte diskuterat bedömningar kopplat till måluppfyllelse och undervisning med lärarna på medarbetarsamtalen för att ha som underlag för en analys av likvärdigheten i bedömningar. Lärarna berättar att rektorn endast följer upp lärarnas bedömningar om en elev riskerar att inte nå målen och att rektorn annars inte är delaktig i de bedömningar som läraren gör. Rektorn berättar dock att resultaten för nationella prov ligger som grund för bedömningarna och att detta även lyfts i kollegiala diskussioner. Rektorn berättar också att analysen av måluppfyllelsen som görs på EHT-möten uppmärksammar elever som inte når målen i olika ämnen och att det då görs

⁵ Skolinspektionen (2020): Skolors arbete med trygghet och studiero. En tematisk analys utifrån beslut fattade inom regelbunden kvalitetsgranskning 2018-2019.

insatser för de eleverna genom att bland annat ändra metoder för undervisning och bedömning.

Kvalitetssäkring av bedömningar och omdömen

Granskningen visar att rektorn ger vissa möjligheter för kvalitetssäkring av bedömningar och omdömen, men att lärare sällan diskuterar bedömningar och att det varierar mellan lärare hur de använder Skolverkets bedömningsstöd. Av inskickad dokumentation samt intervjuer med personal framgår att lärares bedömningar kan diskuteras i olika forum som EHT-möten och i utvecklingsgrupper som leds av förstelärare. Rektorn berättar att det också finns möjlighet att lyfta frågan på rektorsområdets kollegiala träffar samt på uppstartsdagar och personalmöten, men enligt lärarna diskuterar de sällan själva bedömningsformerna utan det är mer generella diskussioner om undervisning. Lärare berättar att det saknas en fördjupad kollegial diskussion kring bedömningar. Rektorn säger att lärarna kan diskutera sambedömning med varandra på skolenheten men någon lärare berättar att de inte har diskuterat bedömningar kollegialt eller ämnesövergripande även om de har planerat att göra det i två år. Däremot berättar en lärare att de ska genomföra nationella prov till våren och då hjälps kollegor åt med sambedömning när de rättar proven. Elevhälsan berättar att diskussioner om exempelvis anpassningar av undervisningen inför nationella prov kan förekomma på EHT-möten, men det förs ingen specifik diskussion om lärares olika bedömningsformer. Rektorn berättar vidare om en fortbildningsinsats kring bedömning, anordnad av huvudmannen, som rektorn och förstelärare påbörjat detta läsår och som nästa läsår ska genomföras med lärarna i ett kollegialt lärande på Kalvsviks skola genom samverkan med skolenheterna i KaTäVe. För närvarande finns dock få möjligheter till samverkan kring bedömning med lärare på andra skolenheter. Vidare framgår att lärare använder olika former av kartläggningsmaterial för att kvalitetssäkra sina bedömningar och att Skolverkets bedömningsstöd finns tillgängligt för alla, samtidigt som lärare berättar att användningen av bedömningsstöd varierar mellan lärare. Någon lärare berättar att de inte har använt bedömningsstöden medan några lärare berättar att de använder bedömningsstöden en gång per termin.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna ytterligare förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och omdömen.

Granskningen visar att även om det finns vissa förutsättningar för lärarna att kvalitetssäkra bedömningar, sker det sällan samverkan i kollegiet kring omdömen eller bedömningar. Det varierar också i vilken utsträckning lärare använder olika metoder för att

göra likvärdiga bedömningar, såsom bedömningsstöd. Utan en regelbunden kvalitets-säkring och samverkan för lärare riskerar bedömningar och omdömen att bli mindre likvärdiga.

Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. Det framgår även av läroplanen att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och att skolans resultat följs upp och utvärderas mot kriterierna för bedömning och betygsriterierna.⁶ Av Skolverkets allmänna råd framgår att betyg bland annat används för att följa elevers kunskapsutveckling, för urval till fortsatta studier och i utvärderingssyfte, och att det därför är viktigt att betygen upplevs som rättvisande och likvärdiga. Även omdömen används i syfte att följa elevens kunskapsutveckling och i utvärderingssyfte. De rekommendationer som ges i Skolverkets allmänna råd kan därför, enligt Skolinspektionens uppfattning, användas även i arbetet med omdömen. Enligt Skolverkets allmänna råd har rektorn en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Det kan även innebära att skolenheten enas om former för dokumentation. Vid behov kan huvudmannen behöva bistå med att organisera arbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Detta kan ske genom att skapa olika mötesplatser, såväl fysiska som digitala.⁷

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger samtliga lärare ytterligare förutsättningar att kvalitetssäkra omdömen och bedömningar. I detta ingår att lärare får tid och möjlighet att regelbundet och tillsammans med kollegor diskutera till exempel hur de kan bedöma olika examinationsuppgifter och hur de nationella proven och bedömningsstöden kan användas som underlag vid omdömen. Rektorn behöver också

⁶ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.7 Bedömning och betyg samt 2.8 Rektorns ansvar

⁷ Skolverket (2022) Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning.

försäkra sig om att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. Målet ska vara att de bedömningar som lärarna gör är allsidiga, rättvisande och likvärdiga.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Måns Holmstedt

Föredragande

Signerat av: Måns Holmstedt

I handläggningen av ärendet har även utredare Elsa Widerberg medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Nio lektionsobservationer
- En gruppintervju med elever
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten fysiskt den 27 september och genomförde digitala intervjuer 29 september 2022. Besöket genomfördes av Måns Holmstedt och Elsa Widerberg.

Kalvsviks skola i Växjö kommun är en F-3-skola som har 24 elever i årskurs 1-3 fördelade på en klass.